

KIRJALLINEN KYSYMYS 339/2006 vp

Psykoterapeuttikoulutuksen rahoitus

Eduskunnan puhemiehelle

Mielenterveyden ongelmat yleistyvät Suomessa, mutta hoidon tarve ja tarjonta eivät kohtaa. Monet jäävät ilman kipeästi tarvitsemaansa hoitoa. Mielenterveyden hoidossa jonot hoitoon ovat pitkiä, eikä hoitotakuu toteudu. Yksi syy hoitoon pääsyn vaikeuteen on koulutetun hoitohenkilökunnan puute. Mm. psykiatreja, psykiatria-erikoistuneita sairaanhoitajia ja psykoterapeutteja tarvitaan lisää.

Ne psykoterapiaa tarvitsevat potilaat, jotka eivät saa hoitoa julkisen terveydenhuollon kautta, ohjataan yleensä yksityisille terapeuteille. Tällä hetkellä terapia-alan koulutuksen tarjonta on vaihtelevaa. Koulutuskentän monimuotoisuus ja sisäinen heterogeenisuus on ollut ongelmallista. Psykoterapeuttikouluttajina toimii yli sata erilaista tahoa. Koulutus järjestetään pääasiassa julkisen koulutusjärjestelmän ulkopuolella, ja vain pieni osa koulutuksesta järjestetään korkeakouluissa. Koulutusta tarjoavat mm. Therapie-säätiö, yliopistojen psykologian laitokset, kansanopistot ja konsulttiyritykset. Terveys- ja terveydenhuollon oikeusturvakeskus (TEO) myöntää koulutuksen suorittaneille luvan käyttää psykoterapeutti-nimikettä. Joskus käy niin, että vasta nimikettä hakiessa selviää, ettei saatu koulutus täytä TEO:n kriteereitä. Kela korvaa ainoastaan TEO:n hyväksymien terapeuttien hoidon. Toinen merkittävä ongelma nykyisessä koulutustilanteessa on koulutustarjonnan alueellinen kattavuus. Koulutusta järjestetään markkinaperusteisen kysyntä- ja tarjontaperiaatteen mukaan ilman alueellista koulutustarvearviointia.

Sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt opetusministeriölle aloitteen psykoterapiakoulutuksen kehittämisestä ja koulutuksen kriteerien yhtenäistämisestä. Opetusministeriössä on suunniteltu jo vuosia psykoterapiakoulutuksen keskittämistä yliopistoihin. Asiaa on valmisteltu työryhmässä vuodesta 2001. Aiemmin koulutustilannetta on tutkittu Psykoterapiakoulutustoimikunnassa (1989) ja Stakesissa (1995). Opetusministeriön työryhmän selvityksen pohjalta tavoitteeksi on asetettu maksuton ja julkisissa oppilaitoksissa tarjottu psykoterapeuttikoulutus, vaikka muidenkin koulutusta tarjoavien annetaan jatkaa toimintaansa. Tarkoituksena on aloittaa tutkimus johtavana sekä yliopisto- että ammattikorkeakoulutasoinen koulutus, jolla on selkeät koulutusvaatimukset. Psykoterapeuttikoulutukseen suunnitellaan kahta koulutustasoa, psykoterapeuttikoulutusta ja psykoterapeuttikouluttajan koulutusta.

Koulutuksen uudistuksella voidaan tuoda selkeyttä psykoterapeuttien koulutukseen ja ennen kaikkea helpottaa pulaa psykoterapeuteista. Vuonna 2002 koko maassa oli 3 155 psykoterapeuttia. Heistä noin 1 200 työskentelee julkisen terveydenhuollon piirissä. Tavoitteena on kouluttaa vuoteen 2020 mennessä 1 800 uutta terapeuttia, eli 200 terapeuttia vuodessa. Opetusministeriön tavoitteet ovat erinomaiset; psykoterapeuttikoulutuksen järjestäminen osana korkeakoulujärjestelmää on perusteltua ja yhteiskunnallisesti tärkeää. Kuitenkaan uudistuksen rahoituksesta ei ole mitään tietoa, vaikka uudenlainen psykoterapeuttikoulutus olisi tarkoitus aloittaa jo

vuoden 2007 alusta. Korkeakouluille on myönnettävä riittävät voimavarat koulutuksen järjestämiseen. Ilman resursseja koulutuksen uudistaminen ei ole mahdollista.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten korkeakouluissa järjestettävä psykoterapeuttikoulutus tullaan järjestämään,

miten psykoterapeuttikoulutuksen uudistus tullaan rahoittamaan ja

milloin uudistunut psykoterapeuttikoulutus voidaan aloittaa korkeakouluissa?

Helsingissä 21 päivänä huhtikuuta 2006

Kirsi Ojansuu /vihr
Matti Kauppila /vas
Tuula Väättäinen /sd
Heli Paasio /sd
Markus Mustajärvi /vas
Susanna Rahkonen /sd
Minna Sirnö /vas
Reijo Laitinen /sd
Eero Akaan-Penttilä /kok
Annika Lapintie /vas
Marja Tiura /kok
Jutta Urpilainen /sd
Jukka Gustafsson /sd
Leena Harkimo /kok
Pentti Tiusanen /vas
Pehr Löf /r
Bjarne Kallis /kd
Satu Taiveaho /sd
Pia Viitanen /sd
Aila Paloniemi /kesk
Riikka Moilanen-Savolainen /kesk
Terhi Peltokorpi /kesk
Ilkka Taipale /sd
Pekka Vilkuna /kesk
Kari Uotila /vas
Arto Satonen /kok
Kimmo Sasi /kok
Toimi Kankaanniemi /kd
Sinikka Hurskainen /sd
Hanna-Leena Hemming /kok

Tuomo Hänninen /kesk
Esko Ahonen /kesk
Seppo Särkiniemi /kesk
Rauno Kettunen /kesk
Raija Vahasalo /kok
Mari Kiviniemi /kesk
Janina Andersson /vihr
Anni Sinnemäki /vihr
Osmo Soininvaara /vihr
Heidi Hautala /vihr
Oras Tynkkynen /vihr
Tarja Cronberg /vihr
Jyrki Katainen /kok
Kaarina Dromberg /kok
Ilkka Kanerva /kok
Roger Jansson /r
Minna Lintonen /sd
Arto Seppälä /sd
Timo Soini /ps
Raimo Vistbacka /ps
Sari Essayah /kd
Jere Lahti /kok
Antti Kaikkonen /kesk
Sirpa Paatero /sd
Erkki Virtanen /vas
Lyly Rajala /kok
Unto Valpas /vas
Päivi Räsänen /kd
Arja Alho /sd
Lauri Oinonen /kesk

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Kirsi Ojansuun /vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 339/2006 vp:

Miten korkeakouluissa järjestettävä psykoterapeuttikoulutus tullaan järjestämään,

miten psykoterapeuttikoulutuksen uudistus tullaan rahoittamaan ja

milloin uudistunut psykoterapeuttikoulutus voidaan aloittaa korkeakouluissa?

Vastauksena kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Mielenterveyden häiriöt ovat laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan kansantaudin luokkaa. Mielen-terveysongelmien kustannukset eläkemenoina, sairauspoissaoloina, lääkekuluina ja hoitokului-
na olivat arviolta 1,5 miljardia euroa vuonna 2004. Tutkimusten mukaan psykoterapia joko yksin tai yhdessä lääkehoidon kanssa on osoit-
tautunut tulokselliseksi hoitokeinoksi. Kuten kir-
jallisen kysymyksen johdannossa todetaan, psy-
koterapian saatavuus on riittämätöntä ja erityi-
sesti alueelliset erot saatavuudessa ovat suuria.
Myös koulutuksen heterogeenisuus on ollut on-
gelmallista. Sosiaali- ja terveysministeriön aloit-
teesta asetettu opetusministeriön ja sosiaali- ja
terveysministeriön yhteinen psykoterapiakoulu-
tustyöryhmä ehdotti, että koulutus järjestettäi-
siin korkeakouluissa (ammattikorkeakouluissa ja
yliopistoissa) jatkotutkintoina ja että vuosina
2007—2020 koulutettaisiin kaikkiaan 1 800 psy-
koterapeuttia. Lisäksi tulisi kouluttaa 600 psyko-
terapeuttikouluttajaa. Koulutuksen tulisi tarjota
koulutusta alueellisesti kattavasti ja myös ruot-

sinkielinen koulutus huomioon ottaen. Koulutus
tulisi toteuttaa yliopistojen ja ammattikorkea-
koulujen tiiviissä yhteistyössä. Tutkimustoimin-
nan kehittäminen tulisi myös käynnistää.

Työryhmän ehdotuksen mukaisesti koulutuk-
sen kokonaiskustannukset olisivat runsaat 50
miljoonaa euroa tutkimuksen rahoitus mukaan
luettuna. Opetusministeriö on valmistellessaan
työryhmän ehdotusten toimeenpanoa tutkinut
mahdollisuuksia työryhmän ehdotusten toteutta-
miseen ottaen huomioon valtion talouden rahoi-
tuskehysten mahdollisuudet.

Opetusministeriössä valmistellaan suunnitel-
maa, jonka mukaan koulutusta tullaan kehittä-
mään työryhmän ehdotusten pohjalta käytettävissä
olevan rahoituksen puitteissa. Koulutus järjes-
tetään lähtökohtaisesti jatkotutkintoon johtavana
koulutuksena yliopistoissa. Harkittavana on
myös, että ammattikorkeakouluissa olisi psyko-
terapian tutkinto ylempänä ammattikorkeakoulu-
tutkintona.

Täydennyskoulutuksella on nykyisin psykote-
rapian koulutuksessa tärkeä rooli. Rahoitukselli-
sista syistä ja koulutuksen tarjonnan turvaami-
seksi täydennyskoulutuksen asema tulee jatkos-
akin säilymään ja sen rahoituksen pohjan laajen-
taminen on tavoitteena.

Työryhmä ehdotti, että koulutus voitaisiin
aloittaa vuoden 2007 alusta. Koulutuksen käyn-
nistäminen edellyttää eräitä lainsäädäntömuutok-
sia, mm. koulutusta koskevien säädösten ottami-
sen ammattikorkeakoulujen osalta ylempää am-
mattikorkeakoulututkintoa koskeviin säännök-
siin ja erikoislääkärikoulutuksen osalta tutkinto-
säännöksiin. Rahoitusjärjestelyiden osalta tarvi-
taan myös aikaa. Myös koulutuksen alueellisen
järjestämisen organisointi ja itse koulutuksen
käytännön kysymysten valmistelu tulee päätös-
ten jälkeen suunnitella.

Opetusministeriö pyrkii huolehtimaan valmistelusta niin, että uudistunut koulutus voisi alkaa vaiheittain vuodesta 2007 alkaen. Koulutuksen

käynnistäminen toteutettaisiin niin, että eri alueet tulisivat mukaan vaiheittain.

Helsingissä 16 päivänä toukokuuta 2006

Opetusministeri Antti Kalliomäki

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörs-mål SS 339/2006 rd undertecknat av riksdagsle-damot Kirsi Ojansuu /gröna m.fl.:

Hur kommer den psykoterapeututbild-ning som ordnas vid högskolor att orga-niseras,

hur kommer reformen av psykoterapeut-utbildningen att finansieras och

när kan den reviderade psykoterapeut-utbildningen inledas vid högskolorna?

Som svar på detta spörs-mål anför jag följande:

De psykiska störningarnas omfattning och effek-ter är av samma storleksordning som en folksjuk-doms. Kostnaderna för psykiska problem i form av pensionsutgifter, sjukfrånvaro, läkemedels-kostnader och vårdkostnader beräknades till 1,5 miljarder euro år 2004. Undersökningar visar att psykoterapi antingen som enda vårdform eller i kombination med läkemedelsbehandling har vi-sat sig vara en framgångsrik vårdmetod. Som i inledningen till spörs-målet konstateras är till-gången till psykoterapi otillräcklig och i synner-het de regionala skillnaderna i tillgången är sto-ra. Också utbildningens heterogenitet har varit problematisk. Den gemensamma arbetsgrupp för psykoterapiutbildning som på social- och hälso-vårdsministeriets initiativ tillsatts mellan under-visningsministeriet och hälsovårdsministeriet har föreslagit att utbildningen skall ordnas vid hög-skolor (yrkeshögskolor och universitet) som på-byggnadsexamen och att sammanlagt 1 800 psy-koterapeuter skall utbildas åren 2007—2020. En-ligt förslaget skall dessutom 600 psykoterapeut-utbildare utbildas. Utbildningen skall vara regio-nalt täckande och också beakta den svenskspråki-

ga utbildningen. Utbildningen skall genomföras i nära samarbete mellan universiteten och yrkes-högskolorna. Enligt förslaget skall också en ut-veckling av forskningsverksamheten inledas.

De totala kostnaderna för utbildningen, om den ordnas enligt arbetsgruppens förslag, skulle uppgå till dryga 50 miljoner euro, forskningsfi-nansieringen medräknad. Undervisningsministe-riet har vid beredningen av verkställandet av ar-betsgruppens förslag undersökt möjligheterna att genomföra förslagen med beaktande av de möj-ligheter som de statsekonomiska finansieringsra-marna ger.

Vid undervisningsministeriet bereds en plan, enligt vilken utbildningen kommer att utvecklas utifrån arbetsgruppens förslag inom ramen för den finansiering som står till buds. Utgångspunk-ten är att utbildningen ordnas i form av universi-tetsutbildning som leder till en påbyggnadsex-a-men. Möjligheten att vid yrkeshögskolorna ha en examen i psykoterapi som högre yrkeshögskole-examen övervägs också.

Fortbildningen har numera en viktig roll i psy-koterapiutbildningen. Av finansiella skäl och för att trygga utbildningsutbudet bör fortbildningens ställning också i fortsättningen bevaras och må-let är att utvidga dess finansieringsbas.

Arbetsgruppen föreslog att utbildningen kun-de inledas i början av år 2007. För att starta ut-bildningen krävs det vissa lagstiftningsändring-ar, bland annat att författningarna om utbildning-en för yrkeshögskolornas del införs i bestämmel-serna om högre yrkeshögskoleexamen och i frå-ga om specialläkarutbildningen i examensbe-stämmelserna. Också finansieringsarrangeman-gen kräver tid. Efter att besluten fattats bör man också planera hur ordnandet av utbildningen skall organiseras på regional nivå och förbereda de praktiska frågor som gäller själva utbildning-en.

Undervisningsministeriet strävar att sköta beredningen så att den reviderade utbildningen kunde inledas stegvis från början av år 2007. Ut-

bildningen startas då så att de olika områdena stegvis kommer med.

Helsingfors den 16 maj 2006

Undervisningsminister Antti Kalliomäki